

ALICE WINN

ΒΡΑΒΕΙΟ
WATERSTONES 2023
ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΤΑ ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΑ
BESTSELLERS
ΤΩΝ SUNDAY TIMES

IN MEMORIAM

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΙΚΑΡΟΣ

IN MEMORIAM

Τίτλος πρωτοτύπου: *In Memoriam*

© 2023, Alice Winn

© 2025, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική έκδοση

Μετάφραση από τα αγγλικά: Άγγελος Αγγελίδης

Επιμέλεια – Διόρθωση: Αντωνία Κιλεσσοπούλου

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου: Χρήστος Κούρτογλου

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Εκτύπωση: Μ. Σπύρου & ΣΙΑ Α.Ε.

Βιβλιοδεσία: Ηλ. Μπουντάς – Π. Βασιλειάδης Ο.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν.2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2025

ISBN 978-960-572-750-5

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

Alice Winn

In Memoriam

Μετάφραση
Άγγελος Αγγελίδης

ΙΚΑΡΟΣ

Στους γονείς μου

THE PRESBYTERIAN

Τόμ. XLIX

Νο. 739 – 27 Ιουνίου 1914

Τιμή 3 πένες

Κύριο Άρθρο

Ω Θεοί! Σώστε τον αρχισυντάκτη απ' το καθήκον του κύριου άρθρου! Αλλά το εξάμνη (και τι εξάμνη ήταν αυτό!) τελειώνει και πρέπει να δώσουμε κάποια συμπεράσματα στο αχόρταγο αναγνωστικό κοινό της ταπεινής εφημερίδας μας. Μία ακόμα υπέροχη χρονιά έφτασε στο τέλος της και μια ακόμα υπέροχη ομάδα τελειοφοίτων ετοιμάζεται να μας αφήσει βάζοντας πλώρη για τις δόξες της Οξφόρδης, του Κέιμπριτζ και του Σάντχερστ! Τρέφουμε την ελπίδα ότι ανάμεσα στα μαθήματα και τα φοιτητικά γλέντια τους θα θυμούνται τότε πότε κι εμάς, τα καημένα σχολιαρόπαιδα που αφήνουν πίσω τους. Είθε το μέλλον μας να είναι τόσο λαμπρό όσο το δικό τους!

– Σ. ΚΑΘΜΠΕΡΤ-ΣΜΙΘ

Ειδήσεις και Σχόλια

Ο Επίσκοπος του Λονδίνου έκανε αυτοπροσώπως το κυριακάτικο κήρυγμα της 14ης Ιουνίου.

«Το πρόσωπο που παίζει έξι φορές τη μέρα *Το Καλώς Συγκρασμένο Κλειδοκύμβαλο* του Μπαχ στο πιάνο δίπλα στο Παλιό Αναγνωστήριο θα είχε μήπως την καλοσύνη να μελετήσει κάποιο καινούριο κομμάτι; Μετά τιμής, Ένας Μουσικά Απογοητευμένος Κύριος».

Τρία από τα άτομα που παρακολούθησαν την παράσταση των μαθητών της πρώτης με τα λιγότερο γνωστά έργα του Αριστοφάνη αναφέρουν ότι η εμπειρία ήταν «όπως ακριβώς θα την ήθελε ο Αριστοφάνης».

Ο αγώνας ρητορικής της επόμενης χρονιάς θα έχει θέμα «Αυτή η Εστία αρνείται να πιστέψει στην υπέρβλη φαντασμάτων». Επιικοινωνήστε με τον Χ. Γουίντνιγκ αν επιθυμείτε να επιχειρηματολογήσετε υπέρ του αποκομφισμού.

Όμιλος Ρητορικής

Τη Δευτέρα 22 Ιουνίου, ο Όμιλος Ρητορικής συναντήθηκε για να συζητήσει την πρόταση του κυρίου Έλγουντ: «Κατά τη γνώμη της Εστίας, ο πόλεμος είναι αναγκαίο κακό».

Πρώτος μίλησε ο κύριος Έλγουντ, υπερασπιζόμενος την πρότασή του. Μετά από μερικά περιφρονητικά σχόλια για την μπρούντζινη καρφίτσα που φορούσε στη γραβάτα του ο υποστηρικτής της αντίθετης άποψης, ο κ. Έλγουντ παρουσάσε μια ακουόντως γλαφυρή, πλην όμως ανακριβή σύνοψη των Καρχηδονιακών Πολέμων. Ο κ. Γκοντ, επιχειρηματολογώντας (με τρόπο πολύ δειλό) («Να το κρατήσω αυτό;» –*Αρθρογράφος*, «Μόνο αν δεν έχεις πρόβλημα με τη σχεδόν σίγουρα βίαιη εκδίκηση του Γκοντ. Παρότι τρομερά ειρηνιστής, έχει βραβεία στο μπουξ». –*Αρχισυντάκτης*) εναντίον της πρότασης, υποστήριξε ότι ο πόλεμος καταστρέφει την ψυχή. Όσοι από τους ακροατές, ωστόσο, είχε τύχει να βρεθούν αντιμέτωποι με τον κύριο Γκοντ στο ρινγκ, ακούστηκαν να μουρμουρίζουν: «Για ποια ψυχή μιλάει;». Επ' ουδενί λόγω πάντως (*συνεχ. σελ. 5*)

Ποίηση

ΔΕΙΛΙΝΟ ΣΤΟ ΚΟΛΕΓΙΟ ΠΡΕΣΟΥΤ

Νυχτώνει ο κόσμος. Στην ταραγμένη δύση Προς άλλους κόσμους ο ήλιος πάει να σβήσει. Του δειλινού το σκότος βάλασμο για τον πόνο: Τα Όνειρα απ' τον Ουρανό δεν θα μ' αφήσουν μόνο.

Σαν ξίφος το καμπαναριό καρφώνεται στα ουράνια...

«Παραείναι μεγάλο, Έλγουντ. Πάλι» –*Αρχισυντάκτης*

«Μα είναι μόνο τρεις στροφές!» –*Αρθρογράφος*
«Παραείναι μεγάλο, Έλγουντ» –*Αρχισυντάκτης*.

The London Gazette

ΤΡΙΤΗ, 4 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1914

Κυβερνητική Δημοσίευση

ΤΕΤΑΡΤΗ 5 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1914

ΚΗΡΥΞΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Την 4η Αυγούστου 1914, η Κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητος ανακοίνωσε στη Γερμανική Κυβέρνηση πως αν μέχρι τα μεσάνυχτα της ίδιας ημέρας δεν δοθεί ικανοποιητική απάντηση στο αίτημα της Κυβερνήσεως της Αυτού Μεγαλειότητος περί εγγυήσεων ότι η Γερμανία θα σεβαστεί την ουδετερότητα του Βελγίου, η Κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητος θα αναγκασθεί να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη διαφύλαξη της εν λόγω ουδετερότητας και για την τήρηση μιας συνθήκης την οποία είχαν συνυπογράψει τόσο η Γερμανία όσο κι η Μεγάλη Βρετανία.

Σε συνέχεια αυτού του ανακοινωθέντος, ο πρέσβης της Αυτού Μεγαλειότητος στο Βερολίνο ζήτησε την ανάκληση της διαπίστευσής του και η Κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητος ανακοίνωσε επισήμως στη Γερμανική Κυβέρνηση ότι από της 11ης μ.μ. της σήμερον οι δύο χώρες βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση.

Υπουργείο Εξωτερικών
4 Αυγούστου 1914

THE PRESBYTERIAN

Τόμ. XLIX

No. 741 – 17 Οκτωβρίου 1914

Τιμή 6 πένες

ΣΚΟΤΩΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Μίλινγκ, Υπολοχαγός Α., Γκόρντον Χαϊλάντερς, ετών 23.

Μπίτζλι, Ανθυπολοχαγός Α.Σ.Γ., Τάγμα Ουίλτσρ,

20 Σεπτεμβρίου, ετών 22.

Ρόουζβιρ, Ανθυπολοχαγός Κ.Σ., Βασιλικοί Τυφεκιοφόροι

του Μίνστερ, Μονς, 27 Αυγούστου, ετών 22.

Σκοτ-Μονκρίφ, Λοχαγός Μ.Μ., Βασιλικό Τάγμα (Λίβερπουλ),

20 Σεπτεμβρίου, ετών 25.

Στρέικερ, Ανθυπολοχαγός Χ.Α., Βασιλικοί Τυφεκιοφόροι

του Μίνστερ, Μονς, 27 Αυγούστου, ετών 18.

Χίξιμαν, Υπολοχαγός Μ.Ε., Τάγμα Γουόρτσεστερσιρ, ετών 20.

ΚΑΤΕΛΗΞΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥΣ

Κάθμπερτ-Σμιθ, Υπολοχαγός Σ., Τυφεκιοφόροι του Νορθάμπερλαντ,

Μονς, 24 Αυγούστου, ετών 18.

Κόνλιν, Υπολοχαγός Γ.Τ., Τάγμα Δυτικού Γιορκσάιρ, ετών 21.

Χιλ, Υπολοχαγός Α., 19ο Τάγμα Λογχοφόρων,

Ινδικός Στρατός, ετών 19.

ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ

Λε Χαντ, Υπολοχαγός Ρ., Βασιλικοί Σκοτσέζοι.

Μάτερσον, Ανθυπολοχαγός Α.Ρ., Τάγμα Μπεντφορντσάιρ.

Ντέι, Υπολοχαγός Χ.Τ., Τάγμα Μίντλσεξ.

Πάρσονατζ, Ανθυπολοχαγός Ν.Κ., Ελαφρύ Πεζικό του Σόμερσετ.

Χάτερσλι, Ταγματάρχης Φ.Κ., Βασιλικό Πυροβολικό.

In Memoriam.

ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ Σ. ΚΑΘΜΠΕΡΤ-ΣΜΙΘ

(Σκοτώθηκε στο Μονς, στις 24 Αυγούστου, ετών 18)

Όσοι διάβαζαν τη THE PRESHTIAN τα τελευταία δύο χρόνια, θυμούνται ασφαλώς τον Κάθμπερτ-Σμιθ, τον πνευματώδη αρχισυντάκτη της εφημερίδας μας. Είχε μπει με υποτροφία στο Κολέγιο Μπάλιολ της Οξφόρδης, όπου θα σπούδαζε κλασική φιλολογία. Αλλά ο Κάθμπερτ-Σμιθ δεν θα μπορούσε ποτέ να σταδιοδρομήσει στην Ακαδημία. Ήταν στρατιώτης μέχρι τα μύχια της ψυχής του. Η κάτωθι περιγραφή της συμπλοκής που οδήγησε στον θάνατό του είναι γραμμένη απ' τον διοικητή του: «Κατά τη διάρκεια άγριας εφόδου με στόχο την κατάληψη ενός γερμανικού πολυβολείου, ο Κάθμπερτ-Σμιθ πυροβολήθηκε στο στομάχι. Εξαιτίας των εχθρικών πυρών δεν κατέστη δυνατή η μεταφορά του στην παρακείμενη σπηλιά που χρησιμοποιούσαμε ως νοσοκομείο, πριν τις 5 π.μ. του επόμενου πρωινού. Το γενναίο παλικάρι δεν ζήτησε παρά λίγη μορφίνη για να μην ενοχλεί τους υπόλοιπους. Ο θάνατός του ήρθε ανώδυνος. Η λύπη μας ήταν μεγάλη χάνοντας έναν τόσο ανδρείο σύντροφο! Πέθανε σαν αληθινός στρατιώτης». Εμείς στο Πρέσντ θρηνούμε την απώλειά του και ζηλεύουμε τον ευγενή του θάνατο, τον οποίο όλοι μας θα υπομέναμε ευχαρίστως υπέρ της πατρίδος μας.

Σ. Α. ΓΟΥΡΝΤ

ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ Κ. Σ. ΡΟΥΖΒΙΡ

(Σκοτώθηκε στο Μονς, στις 27 Αυγούστου, ετών 22)

Το Πρέσντ έχει υποστεί πολλά πλήγματα από την αρχή του πολέμου, αλλά κανένα δεν ήταν σφοδρότερο από τον θάνατο του Κλάρενς Ρόουζβιρ. Αφήνει πίσω του δύο αδέρφια στην Έκτη, ένα από τα οποία και ο γνωστός μας πρόεδρος. Ο Κλάρενς είχε διατελέσει επίσης πρόεδρος. Αλλά ο θάνατός του, όπως κι η ζωή του, ήταν έντιμος και αντρίκιος, πλησιάζοντας την τελειότητα του ιδεώδους της αγγλικής ευγένειας.

Απόσπασμα από επιστολή του διοικητή του: «Με προσπέρασε πρόσχαρος και γελαστός ενώ δεχόμασταν ισχυρά πολυβόλων. “Να προχωρήσω;” μου φώναξε. Κι εγώ του απάντησα: “Όρμα, παιδί μου, με όλη σου τη δύναμη”. Ο καημένος πυροβολήθηκε μετά από λίγο στην καρδιά. Τον έβαλα σε φορείο, ελπίζοντας πως η πληγή του δεν θα ήταν θανάσιμη. Τα μόνα λόγια που μου είπε ήταν: “Μην ασχολείστε με μένα”. Όταν (συνεχίζεται στη σελ. 3).

I

ΕΝΑ

Ο Έλγουντ ήταν τελειόφοιτος, το δωμάτιό του εκείνη τη χρονιά ήταν σπουδαίο· το παράθυρό του έβγαζε σ' ένα μικρό ταρατσάκι, έναν παράξενο εξώστη στριμωγμένο ανάμεσα στα κεραμίδια της σκεπής. Από κει περνούσε συνέχεια κι όλο πήγαινε σε μέρη που δεν θα 'πρεπε. Αλλά αυτός που λάτρευε στ' αλήθεια το ταρατσάκι ήταν ο Γκοντ. Του άρεσε να βλέπει από κει πάνω τ' αγόρια να μπαινοβγαίνουν στην Αίθουσα Φλέτσερ για να σουφρώσουν μπισκότα, τους τελειόφοιτους να κάνουν τις βόλτες τους στις πελούζες του προαύλιου, τον μουσικό που έπαιζε το εκκλησιαστικό όργανο να βγαίνει απ' το παρεκκλήσι. Τον καθησύχαζε που έβλεπε ότι το σχολείο συνέχιζε να λειτουργεί και χωρίς αυτόν, τον χαλάρωνε η αίσθηση πως ο ίδιος το παρακολουθούσε από ψηλά.

Του άρεσε και του Έλγουντ να κάθεται στο ταρατσάκι. Σημάδευε με τα χέρια του σαν να 'ταν όπλα και γάζωνε τους περαστικούς.

«Άτιμε Γερμαναρά! Τον πέτυχα στο μάτι! Πάρε κι αυτή! Να την πας στον Κάιζερ!»

Ο Γκοντ, που είχε μεγαλώσει περνώντας τα καλοκαίρια του στο Μόναχο, δεν έπαιρνε μέρος σ' αυτά τα στρατιωτικά παιχνίδια.

Ισορροπώντας την *Preshutian* στο γόνατό του, ο Γκοντ γύρισε

σελίδα και διάβασε ως το τέλος τη στήλη «In Memoriam». Γνώριζε εφτά από τα εννιά αγόρια που είχαν σκοτωθεί. Το μεγαλύτερο κομμάτι ήταν για τον Κλάρενς Ρόουζβιρ, τον μεγαλύτερο αδερφό ενός απ' τους φίλους του Έλγουντ. Για τον δικό του φίλο –κι εχθρό–, τον Κάθμπερτ-Σμιθ, είχε σταθεί αρκετή μια ψωροπαράγραφος. Ο θάνατος και των δύο αγοριών, διαβεβαίωνε η *Preshutian*, ήταν ηρωικός. Όπως και όλων των άλλων μαθητών του Πρέσουτ που είχαν σκοτωθεί μέχρι στιγμής στον πόλεμο.

«Μπαμ!» μουρμούρισε ο Έλγουντ δίπλα του. «*Auf Wiedersehen*»

Ο Γκοντ τράβηξε μια βαθιά τζούρα απ' το τσιγάρο του και δίπλωσε την εφημερίδα.

«Για τον Ρόουζβιρ έγραψαν πολλά παραπάνω απ' ό,τι για τον Κάθμπερτ-Σμιθ, ε;»

Τα όπλα του Έλγουντ έγιναν πάλι χέρια. Επιδέξια χέρια, με μακριά δάχτυλα, γεμάτα μελάνι.

«Ναι», είπε, ισιώνοντας τα μαλλιά του αφηρημένος. Σκούρα, ατίθασα μαλλιά. Τα έστρωνε πίσω με πομάδα, αλλά ζούσε με τον φόβο μη και καμιά ξέμπαρκε τούφα αυτονομηθεί και τραβήξει τη λάθος είδους προσοχή πάνω του. «Ναι, και μένα μου φάνηκε πολύ κρίμα».

«Σφαίρα στην κοιλιά!» Το χέρι του Γκοντ πήγε αυτόματα στη δική του κοιλιά. Τη φαντάστηκε να σκίζεται από ένα ορμητικό κομματάκι μέταλλο. *Ζόρικο*.

«Τον Ρόουζβιρ τον έχει ρίξει ο θάνατος του αδερφού του», είπε ο Έλγουντ. «Ήταν πολύ δεμένοι οι τρεις Ρόουζβιρ».

«Στην τραπεζαρία καλά φαινόταν».

«Δεν είναι απ' αυτούς που το κάνουνε θέμα», είπε ο Έλγουντ συνοφρυωμένος. Πήρε το τσιγάρο του Γκοντ, φροντίζοντας σχολαστικά να μην αγγίξει το χέρι του φίλου του. Παρότι στις υπό-

λοιπες φιλικές του σχέσεις ο Έλγουντ δεν απέφευγε τα αγγίγματα, τον Γκοντ δεν τον ακουμπούσε ποτέ – μόνον όταν πάλευαν για πλάκα. Ο Γκοντ θα προτιμούσε να πεθάνει παρά να πει στον Έλγουντ πόσο τον στενοχωρούσε αυτό.

Ο Έλγουντ τράβηξε μια τζούρα και έδωσε το τσιγάρο πίσω στον Γκοντ.

«Αναρωτιέμαι τι θα έγραφε το δικό μου *In Memoriam*», αναρωτήθηκε.

«“Ματαιόδοξος τύπος πεθαίνει σε τραγικό ατύχημα με ομπρέλα. Οι έρευνες συνεχίζονται”».

«Όχι», είπε ο Έλγουντ. «Φαντάζομαι περισσότερο κάτι σαν: “Η αγγλική λογοτεχνία έχασε σήμερα το πιο λαμπρό αστέρι της...”!» Χαμογέλασε στον Γκοντ, αλλά εκείνος δεν του ανταπέδωσε το χαμόγελο. Συνέχιζε να έχει το χέρι του στην κοιλιά του, λες κι αν το τραβούσε από κει, θα χύνονταν έξω τ’ άντερά του όπως του Κάθμπερτ-Σμιθ. Είδε τα μάτια του Έλγουντ στο χέρι του.

«Θα το έγραφα εγώ το δικό σου *In Memoriam*. Να το ξέρεις», είπε χαμηλόφωνα ο Έλγουντ.

«Με ομοιοκαταληξία να υποθέσω».

«Φυσικά. Όπως έκανε ο Τένισον για τον Άρθουρ Χάλαμ».

Ο Έλγουντ παρομοίαζε συχνά τον εαυτό του με τον Τένισον και τον Γκοντ με τον καλύτερο φίλο του Τένισον. Κανονικά, του Γκοντ αυτό του άρεσε, το ’βρισκε γοητευτικό – εκτός από τις φορές που θυμόταν πως ο Άρθουρ Χάλαμ είχε πεθάνει στην ηλικία των είκοσι δύο και ο Τένισον είχε περάσει τα επόμενα δεκαεπτά χρόνια γράφοντας πένθιμα ποιήματα. Τότε η σύγκριση του φαινόταν λίγο μακάβρια, λες κι ο Έλγουντ τον ήθελε νεκρό, λες και παρακαλούσε να πεθάνει ο φίλος του για να ’χει κάτι να γράφει.

Κάποτε ο Γκοντ είχε ρίξει γονατιά στον Κάθμπερτ-Σμιθ στην κοιλιά. Πόσο διέφερε μια σφαίρα από μια γονατιά;

«Η αδερφή σου τον έβρισκε όμορφο τον Κάθμπερτ-Σμιθ», είπε ο Έλγουντ. «Μου το είπε πέρυσι το καλοκαίρι, στις λαΐδης Άσκουιθ».

«Αλήθεια;» ρώτησε ο Γκοντ αδιάφορα. «Πολύ ευγενικό εκ μέρους της που σου εκμυστηρεύτηκε τέτοιο πράγμα».

«Η Μοντ είναι και η πρώτη», είπε ο Έλγουντ και σηκώθηκε απότομα. «Εξαιρετικό κορίτσι». Μία πλάκα σχιστόλιθου θρυμματίστηκε κάτω απ' τα πόδια του και έπεσε στο έδαφος, τρία πατώματα πιο κάτω.

«Για τον Θεό, Έλι, μην το κάνεις αυτό!» είπε ο Γκοντ σφίγγοντας την κάσα του παραθύρου. Ο Έλγουντ χαμογέλασε και πηδώντας το περβάζι μπήκε στο δωμάτιο.

«Έλα μέσα, είναι βρεγμένα εκεί έξω», είπε.

Ο Γκοντ τράβηξε βιαστικά μια τελευταία τζούρα και πέταξε το τσιγάρο του σ' ένα λούκι. Ο Έλγουντ είχε απλωθεί στον καναπέ, μα όταν ο Γκοντ κάθισε στα πόδια του, εκείνος βιαστικά τα παραμέρισε.

«Αφού δεν τον χώνευες τον Κάθμπερτ-Σμιθ. Τον αντιπαθούσες», είπε ο Έλγουντ.

«Ναι. Τέλος πάντων. Θα μου λείψει η αντιπάθεια που ένιωθα γι' αυτόν».

Ο Έλγουντ γέλασε.

«Θα βρεις άλλον να μισείς. Πάντα βρίσκεις».

«Αναμφίβολα», είπε ο Γκοντ. Αλλά δεν ήταν εκεί η ουσία. Είχε γράψει υβριστικούς στίχους για τον Κάθμπερτ-Σμιθ κι ο Κάθμπερτ-Σμιθ είχε γράψει στον τοίχο του βεστιάριου της βιβλιοθήκης «Ο Χένρι Γκοντ είναι ΣΠΙΟΥΝΟΣ Γερμανός». Ο Γκοντ ήταν

σχεδόν σίγουρος πως αυτός το 'χε κάνει. Ο Γκοντ του 'χε ρίξει μπουνιά τότε· μα δεν θα τον πυροβολούσε ποτέ στην κοιλιά.

«Μου φαίνεται ότι ακόμα πιστεύω πως θα τον δω το άλλο εξάμηνο· πως θα γυρίσει ξιπασμένος και γεμάτος παραφουσκωμένες με ψέματα ιστορίες απ' το μέτωπο», είπε αργόσυρτα ο Έλγουντ.

«Μπορεί να μη γυρίσει κανείς τους».

«Μ' αυτή την ηττοπαθή στάση, θα χάσουμε τον πόλεμο». Ο Έλγουντ έγειρε το κεφάλι του. «Χένρι. Ο Κάθμπερτ-Σμιθ ήταν ένας ηλίθιος. Πιθανότατα όρμησε από μόνος του καταπάνω στη σφαίρα, έτσι για πλάκα. Δεν θα είναι έτσι τα πράγματα όταν πάμε εμείς».

«Εγώ δεν θα καταταγώ».

Ο Έλγουντ τύλιξε τα χέρια του γύρω από τα γόνατά του και κάρφωσε το βλέμμα του στον Γκοντ.

«Δες βλακείες», είπε.

«Δεν είμαι εναντίον όλων των πολέμων», είπε ο Γκοντ. «Είμαι εναντίον αυτού του πολέμου. “Ο γερμανικός μιλιταρισμός” και καλά – λες κι εμείς δεν υπερασπιστήκαμε την αυτοκρατορία μας με τη δύναμη του στρατού μας! Γιατί να φάω εγώ σφαίρα; Επειδή ένας θυμωμένος Σέρβος σκότωσε κάποιον Αυστριακό αρχιδούκα;»

«Μα το Βέλγιο...»

«Ναι, ναι, οι φρικαλεότητες του Βελγίου», είπε ο Γκοντ. Τα είχαν ξανα συζητήσει αυτά. Διαφωνούσαν. Στον αγώνα ρητορικής είχαν υποστηρίξει αντίθετες απόψεις κι ο Έλγουντ τον είχε νικήσει, με 596 ψήφους υπέρ του και 4 κατά. Ο Έλγουντ θα 'βγαине νικητής ό,τι κι αν υποστήριζε στους αγώνες ρητορικής: όλοι στο σχολείο τον λάτρευαν.

«Πρέπει να καταταγείς», είπε ο Έλγουντ. «Αν βέβαια ο πόλεμος δεν τελειώσει πριν τελειώσουμε εμείς το σχολείο».

«Γιατί; Επειδή θα καταταγείς εσύ;»

Ο Έλγουντ έσφιξε το σαγόνι του και γύρισε απ' την άλλη.

«Θα πολεμήσεις, Γκοντ», είπε.

«Α, ναι;»

«Πάντα πολεμάς. Με όλους πολεμάς». Ο Έλγουντ έτριψε με το δάχτυλο ένα μικρό σημάδι στη μύτη του. Το συνήθιζε αυτό. Ο Γκοντ αναρωτήθηκε αν ο φίλος του δεν τον είχε συγχωρέσει ακόμα για την μπουνιά που του 'χε ρίξει στη μύτη, σ' αυτό ακριβώς το σημείο. Μια φορά μόνο είχαν πιαστεί στα χέρια. Και τον καβγά δεν τον είχε αρχίσει ο Γκοντ.

«Με σένα δεν πολεμάω», είπε.

«Γνωθι σεαυτόν», είπε ο Έλγουντ.

«Τον ξέρω τον εαυτό μου!» είπε ο Γκοντ, χιμώντας στον Έλγουντ για να τον πνίξει μ' ένα μαξιλάρι. Για λίγο κανείς απ' τους δυο δεν μπορούσε να μιλήσει, επειδή ο Έλγουντ σπαρταρούσε και τσίριζε απ' τα γέλια κι ο Γκοντ πάλευε να τον ρίξει απ' τον καναπέ. Ο Γκοντ ήταν δυνατός, αλλά ο Έλγουντ ήταν πιο γρήγορος· ξεγλίστρησε απ' τα χέρια του κι έσκασε στο πάτωμα, ξελιγμένος στα γέλια. Ο Γκοντ κρέμασε το κεφάλι του στο πλάι του καναπέ και το μέτωπό του ακούμπησε στο μέτωπο του Έλγουντ.

«Αυτό εννοείς όταν λες να πολεμήσω;» είπε ο Γκοντ μόλις ξαναβρήκαν κι οι δύο την ανάσα τους. «Να παλέψω με τους Γερμανούς μέχρι θανάτου;»

Ο Έλγουντ σταμάτησε τα γέλια, αλλά δεν τράβηξε το μέτωπό του. Για μια στιγμή έμειναν ακίνητοι, κούτελο με κούτελο, ώσπου ο Έλγουντ έστριψε λοξά το κεφάλι κι ακούμπησε το πρόσωπό του στο χέρι του Γκοντ.

Όλοι οι μύες του Γκοντ σφίχτηκαν μ' αυτή την κίνηση. Η ανάσα του Έλγουντ έκαιγε. Θύμιζε στον Γκοντ το σκυλί που είχε στο πατρικό του, τον Τρούπερ. Ίσως γι' αυτό χαϊδέψε τα μαλλιά του Έλγουντ, με τα δάχτυλά του να ψάχνουν τούφες που είχαν ξεφύγει απ' την πομάδα. Είχε χρόνια να χαιδέψει τα μαλλιά του Έλγουντ, από τότε που ήταν δυο δεκατριάχρονοι στον πρώτο τους χρόνο στο Πρέσουτ και έβρισκε συχνά τον Έλγουντ κουλουριασμένο να κλαίει κάτω απ' το γραφείο του.

Αλλά τώρα ήταν τελειόφοιτοι, αυτή ήταν η τελευταία τους χρονιά στο σχολείο. Και δεν άγγιζαν σχεδόν ποτέ ο ένας τον άλλο.

Ο Έλγουντ δεν σάλεψε.

«Μου θυμίζεις το σκυλί μου», είπε ο Γκοντ, επειδή η σιωπή είχε αρχίσει να βαραίνει.

Ο Έλγουντ τραβήχτηκε.

«Ευχαριστώ πολύ».

«Για καλό το λέω. Τα αγαπώ πολύ τα σκυλιά».

«Μάλιστα. Μήπως θες να μου πετάξεις και τίποτα να το πιάσω; Τα καταφέρνω όλο και καλύτερα με τις εφημερίδες, αν και τα δόντια μου αφήνουν ακόμη σημάδια στο χαρτί».

«Δες βλακείες».

Ο Έλγουντ γέλασε ανόρεχτα.

«Λυπάμαι κι εγώ για τον Ρόουζβιρ και τον Κάθμπερτ-Σμιθ, ξέρεις», είπε.

«Α, ναι», είπε ο Γκοντ. «Και για τον Στρίκερ. Θυμάσαι που οι δυο σας συνηθίζατε να δένετε τα μικρότερα παιδιά στην καρέκλα τους και να τα δέρνετε όλη νύχτα;»

Είχαν περάσει χρόνια από τότε που ο Έλγουντ έκανε νταηλίκια στους μικρότερους, αλλά ο Γκοντ ήξερε πως ακόμη ντρέπóταν για τη φλέβα της αχαλίνωτης βίας που έκαιγε μέσα του.

Το περασμένο εξάμηνο ο Γκοντ τον είχε δει να κλαίει έξαλλος από θυμό, όταν έχασε έναν αγώνα κρίκετ. Ο Γκοντ είχε να κλάψει από τότε που ήταν εννιά χρονών.

«Ο Στρέικερ κι εγώ κάναμε στους μικρότερους πολύ λιγότερα απ' αυτά που έκαναν σε μας αυτοί που μας περνούσαν έναν χρόνο», είπε ο Έλγουντ – και το πρόσωπό του κοκκίνισε. «Ο Τσάρλι Πρίτσαρντ μάς πυροβολούσε με *άσφαιρα*».

Ο Γκοντ χαμογέλασε χαιρέκακα, ξέροντας πως τσίγκλιζε τον Έλγουντ επειδή είχε νιώσει ντροπή που είχε αγγίξει τα μαλλιά του. Κάτι τέτοια ο Έλγουντ τα συνήθιζε με τ' άλλα αγόρια, είπε από μέσα του. *Ναι*, του απάντησε μια φωνή. *Αλλά ποτέ μ' αυτόν*.

«Με τον Στρέικερ, πάντως, δεν ήμουν φίλος», είπε ο Έλγουντ. «Ο Στρέικερ ήταν κάθαρμα».

«Όλοι οι φίλοι σου είναι καθάρματα, Έλγουντ».

«Ουφ, κουράστηκα». Ο Έλγουντ σηκώθηκε. «Πάμε μια βόλτα».

Απαγορευόταν να βγουν απ' τα δωμάτιά τους τις ώρες της μελέτης, ήταν λοιπόν αναγκασμένοι να ξεγλιστρήσουν αθόρυβα από την Εστία Κοιμητηρίου. Κατέβηκαν στα κρυφά την πίσω σκάλα και προσπέρασαν το γραφείο του διευθυντή· ο κύριος Χάμικ κατσάδιαζε εκείνη τη στιγμή ένα Τριφύλλι, που είχε καρφώσει κάποιον συμμαθητή του. (Το Πρέσουτ ήταν ένα σχετικά καινούριο σχολείο και χρησιμοποιούσε πρόθυμα την ορολογία των παλιότερων ιδρυμάτων με το μεγαλύτερο κύρος: Τριφύλλια για την πρώτη χρονιά, Καβούρια για τη δεύτερη, Κατοστάρηδες για την τρίτη και στο τέλος η Πέμπτη και η Έκτη – Τετάρτη δεν υπήρχε.)

«Τέτοια πράγματα κάνουν μόνο οι ποταποί και οι άτιμοι, Γκόσετ. Θέλεις να είσαι ποταπός και άτιμος;»

«Όχι, κύριε», κλαψούρισε ο άτυχος Γκόσετ.

«Τον καημένο», είπε ο Έλγουντ, όταν πια είχαν βγει από την πίσω πόρτα και την είχαν κλείσει. Διέσχισαν το χαλικόστρωτο μονοπάτι που οδηγούσε στο νεκροταφείο· το νεκροταφείο είχε χαρίσει στην εστία τους το όνομά της. «Τα υπόλοιπα Τριφύλλια τού φέρθηκαν απαίσια, από την πρώτη μέρα κιόλας, μόνο και μόνο επειδή έκανε το λάθος να πει σε όλους ότι είναι δούκας».

«Είναι πράγματι;» ρώτησε ο Γκοντ αγγίζοντας τις ταφόπλακες με τα ακροδάχτυλά του καθώς περπατούσε.

«Ναι, είναι. Αλλά αυτά τα πράγματα πρέπει ν' αφήνεις τους άλλους να τ' ανακαλύπτουν μόνοι τους. Είναι σαν να συστηθώ εγώ λέγοντας: “Τεια σας, με λένε Σίντνεϊ Έλγουντ και είμαι απελπιστικά γοητευτικός”. Δεν είναι δική μου δουλειά να το πω εγώ αυτό για τον εαυτό μου».

«Αν περιμένεις να σου επιβεβαιώσω εγώ τη μεγάλη ιδέα που έχεις για τον εαυτό σου...»

«Δεν το διανοούμαι καν», είπε ο Έλγουντ κι άλλαξε βήμα μ' ένα κεφάλτο χοροπηδητό. «Έχω να πάρω κομπλιμέντο από σένα εδώ και τρεις μήνες. Το ξέρω, γιατί πάντα τα σημειώνω τα κομπλιμέντα σου και τα βάζω στο συρτάρι μου».

«Ψώνιο».

«Τέλος πάντων, η ουσία είναι πως όλη η τάξη του τον έχει του κλότσου και του μπάτσου· και τον λυπάμαι, τον λυπάμαι πολύ».

Πλησίαζαν στο ετοιμόρροπο Παλιό Μοναστήρι, στο βάθος του νεκροταφείου. Όσο νύχτωνε, η ψύχρα και η υγρασία γίνονταν πιο έντονες. Ο ουρανός σκοτείνιαζε, παίρνοντας βαθύ μπλε χρώμα. Φυσούσε και τα παλτά τους ανέμιζαν. Ο Γκοντ τύλιξε με τα χέρια του το κορμί του. Τα χειμωνιάτικα βράδια στο Πρέσουτ είχαν ένα στοιχείο προσμονής. Ίσως ήταν η αντίθεση ανάμεσα στον όγκο των λόφων πίσω απ' το σχολείο, στο μαύ-

ρο δάσος, στα ανεμοδαρμένα λιβάδια, όλα τους τόσο σιωπηλά, και στον θόρυβο και τη φασαρία των αγοριών όσο πλησιάζεις στην εστία. Περπατώντας στα έρημα χωράφια, θα μπορούσαν να είναι οι τελευταίοι άνθρωποι που είχαν μείνει ζωντανοί στη γη. Ο Έλγουντ ζούσε σε ένα μεγάλο κτήμα στην εξοχή, στο Ανατολικό Σάσεξ· αλλά ο Γκοντ είχε μεγαλώσει στο Λονδίνο. Η σιωπή είχε σίγουρα κάτι μαγικό.

«Άκου», είπε ο Έλγουντ, κλείνοντας τα μάτια του και γέροντας ελαφρά το κεφάλι. «Αν κάνεις ησυχία, δεν τους φαντάζεσαι, δεν τους ακούς στ' αλήθεια τους Ρωμαίους να συντρίβουν τους Κέλτες;»

Στάθηκαν, αφουγκράστηκαν τη σιωπή.

Πίσω της ο Γκοντ δεν μπορούσε να φανταστεί τίποτα.

«Πιστεύεις στη μαγεία;» ρώτησε. Ο Έλγουντ άργησε ν' απαντήσει, τόσο πολύ, που, αν ήταν άλλος στη θέση του Γκοντ, μπορεί και να 'χε επαναλάβει την ερώτηση.

«Πιστεύω στην ομορφιά», είπε τελικά ο Έλγουντ.

«Ναι», είπε με θέρμη ο Γκοντ. «Κι εγώ». Αναρωτήθηκε πώς ήταν να 'σαι κάποιος σαν τον Έλγουντ, που συμβάλλει στην ομορφιά ενός τόπου αντί να την αμαυρώνει.

«Με τον τρόπο τους όλα αυτά είναι μαγικά», είπε ο Έλγουντ και ξανάρχισε να περπατά. «Το κρίκετ και το κυνήγι και τα παγωτά στο γρασίδι τα απογεύματα του καλοκαιριού. Η Αγγλία είναι μαγική».

Ο Γκοντ είχε την αίσθηση ότι ήξερε τι θα έλεγε αμέσως μετά ο Έλγουντ.

«Γι' αυτό και πρέπει να πολεμήσουμε για χάρη της».

Η Αγγλία του Έλγουντ ήταν μαγική, σκέφτηκε ο Γκοντ ανοίγοντας δρόμο ανάμεσα στις τσουκνίδες. Αλλά η Αγγλία όχι.

Ο Γκοντ είχε πάει κάποτε στο Ιστ Εντ, τον είχε πάρει μαζί της η μητέρα του να μοιράσουν σούπα και ψωμί στους Ιρλανδούς υφαντουργούς. Εκεί δεν υπήρχε ούτε κρίκετ ούτε κυνήγι ούτε παγωτά. Μα ο Έλγουντ δεν ενδιαφερόταν για την ασχήμια, ενώ ο Γκοντ –ίσως εξαιτίας της Μοντ, που διάβαζε Μπέρναρντ Σο και Μπέρτραντ Ράσελ και του 'γραφε διάφορα τρελά για τις αποικίες στα γράμματά της– φοβόταν πως η ασχήμια παραήταν σπουδαία και δεν μπορούσε κανείς να την αγνοήσει.

«Θυμάσαι τον Πελοποννησιακό Πόλεμο;» είπε ο Γκοντ.

Ο Έλγουντ γέλασε πνιχτά. «Μα την πίστη μου, Γκοντ, δεν ξέρω γιατί κάθομαι και σου μιλάω. Την κοπανήσαμε την ώρα της μελέτης ακριβώς για να μην πρέπει να σκεφτόμαστε τον Θουκυδίδη».

«Η Αθήνα ήταν η μεγαλύτερη δύναμη στην Ευρώπη, ίσως και στον κόσμο. Είχαν δημοκρατία, τέχνη, υπέροχη αρχιτεκτονική. Αλλά εξίσου μεγάλη δύναμη είχε και η Σπάρτη. Όχι ακριβώς εξίσου, αλλά σχεδόν – ήταν πολύ κοντά. Και η Σπάρτη είχε στρατιωτικό καθεστώς».

«Είναι παραβολή αυτό, Γκοντ; Ποιος είσαι; Ο Χριστός;»

«Και οι Αθηναίοι πολέμησαν με τους Σπαρτιάτες».

«Και έχασαν», είπε ο Έλγουντ, κλοτσώντας ένα σάπιο κούτσουρο.

«Ναι».

Ο Έλγουντ δεν απάντησε, έμεινε αμίλητος πολλή ώρα.

«Εμείς δεν θα χάσουμε», είπε τελικά. «Είμαστε η μεγαλύτερη αυτοκρατορία στην ιστορία του κόσμου».